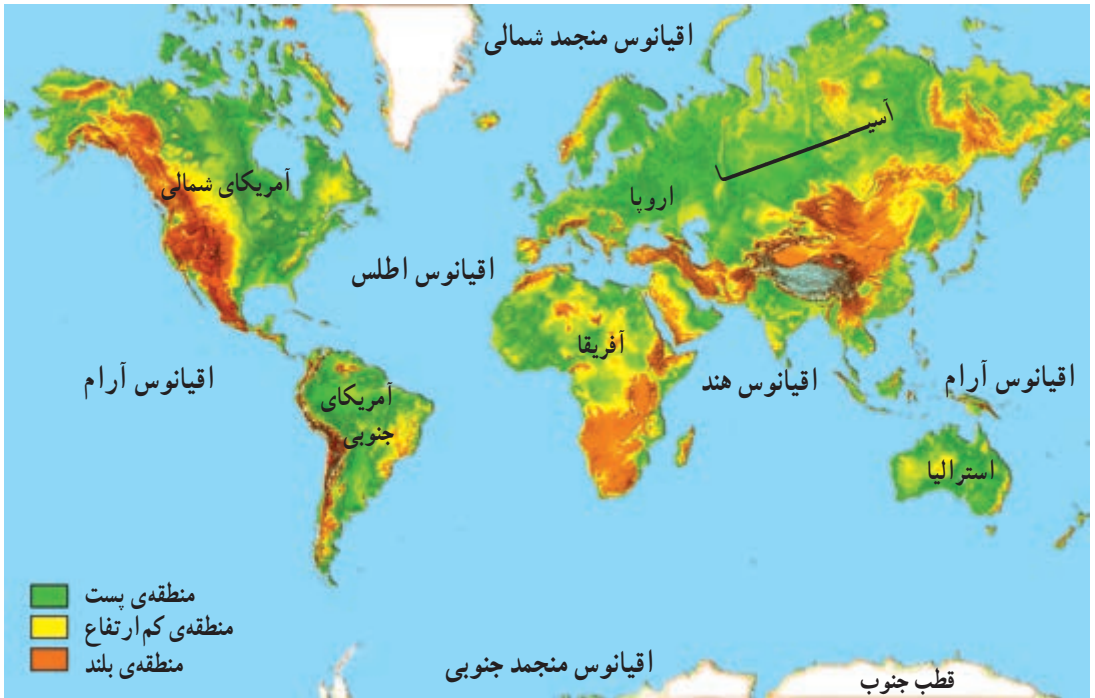
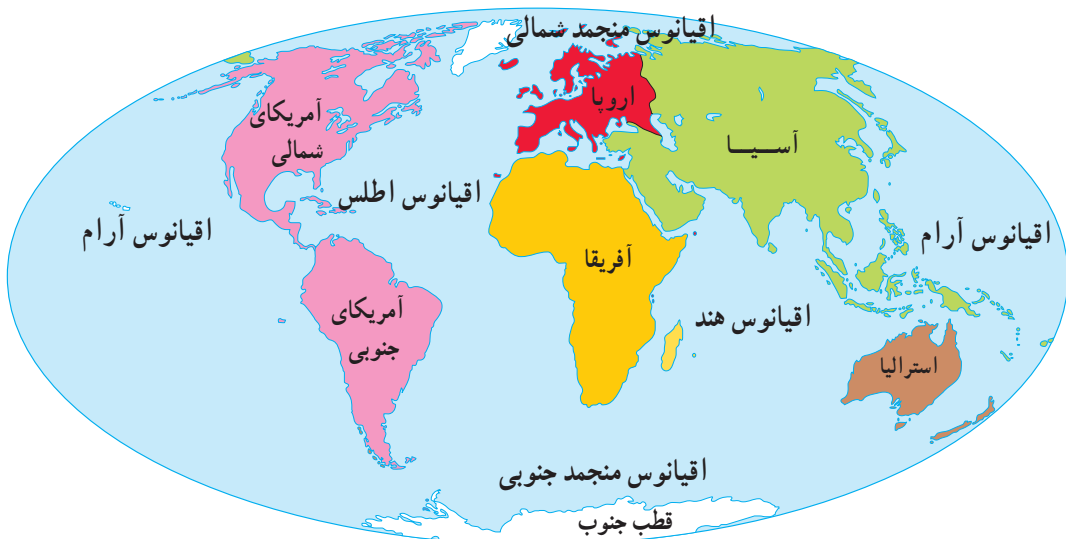


## قاره‌های جهان



نقشه‌ی قاره‌های جهان

یک کره‌ی جغرافیایی را به کلاس بیاورید و با دقت آن را مشاهده کنید. رنگ‌های آبی روی کره نشان‌دهنده‌ی چیست؟



همان طور که می بینید، آب ها بیش تر کره ی زمین را فرا گرفته اند. اقیانوس ها و دریاها، چاله های بزرگی در سطح زمین هستند که از آب پر شده اند. به کمک دوستان خود، اقیانوس های بزرگ روی زمین را نام ببرید.

به خشکی های وسیع کره ی زمین، قاره گفته می شود. قاره ها را روی کره ی جغرافیایی، نشان دهید. آیا در هر یک از این قاره ها، کشورهای زیادی واقع شده اند؟ کشور ایران و کشورهای همسایه ی آن در کدام قاره قرار دارند؟

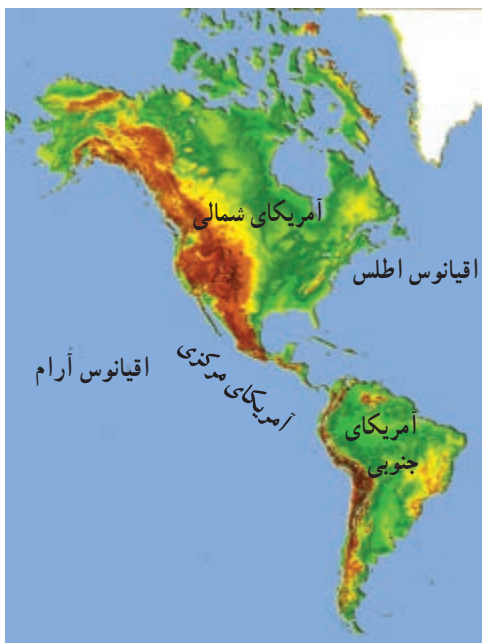
اکنون به نقشه توجه کنید و نام قاره ها و اقیانوس های جهان را بنویسید.

قاره ها: \_\_\_\_\_ آسیا، \_\_\_\_\_، \_\_\_\_\_، \_\_\_\_\_ و \_\_\_\_\_.

اقیانوس ها: \_\_\_\_\_، \_\_\_\_\_، \_\_\_\_\_ و \_\_\_\_\_.



- همان‌طور که می‌بینید، قاره‌های آسیا، اروپا و آفریقا به یک‌دیگر نزدیک‌ترند. این قاره‌ها از گذشته‌های طولانی، جمعیت زیادی را در خود جای داده‌اند.



نقشه‌ی آمریکا

کدام قاره از دو تکه تشکیل شده است؟

نام این دو تکه چیست؟

- قاره‌های آمریکا و استرالیا بسیار دیرتر شناخته شدند. در گذشته‌های دور، فقط تعداد کمی از بومیان به‌طور پراکنده در این قاره‌ها زندگی می‌کردند. بعدها اروپاییان این قاره‌ها را به تصرف خود درآوردند.



نقشه‌ی استرالیا



یک ایستگاه تحقیقاتی در قطب جنوب

آیا می‌دانید بومیانی که قبل از ورود اروپاییان به قاره‌ی آمریکا، در این سرزمین زندگی می‌کردند، چه نام داشتند؟

- قاره‌ی قطب جنوب نیز بسیار دیر کشف شد. این قاره سردترین سرزمین جهان

است و در آن، شرایط مساعد برای زندگی و فعالیت انسان وجود ندارد؛ زیرا زمین‌های آن از یخ و برف پوشیده شده و اطراف آن را نیز آب‌های منجمد فراگرفته است.



هم اکنون، تعدادی از دانشمندان و متخصصان در ایستگاه‌های مجهز این قاره مشغول انجام دادن تحقیقات و آزمایش‌های علمی درباره‌ی این قاره‌اند.

## قاره‌ی آسیا

قاره‌ی آسیا که کشور عزیز ما، ایران، در آن قرار دارد، پهناورترین قاره‌ی جهان است. ● در این قاره، رشته کوه‌های بسیار بلندی وجود دارد که از غرب تا شرق این قاره کشیده شده‌اند. قله‌ی اورست، بلندترین قله‌ی جهان (۸۸۴۸ متر)، در رشته کوه هیمالیا در این قاره قرار دارد.



نقشه‌ی طبیعی قاره‌ی آسیا

- به نقشه‌ی آسیا توجه کنید. آسیا سرزمین جلگه‌های پهناور و شبه‌جزیره‌های\* وسیع است. آیا می‌توانید با توجه به نقشه، دو شبه‌جزیره‌ی بزرگ آسیا را نام ببرید؟
- بیش از نیمی از جمعیت جهان در قاره‌ی آسیا زندگی می‌کنند. چین و هند که پرجمعیت‌ترین کشورهای جهان‌اند، در این قاره قرار دارند.



## پرسش



- ۱- کدام قاره‌ها به یک‌دیگر نزدیک‌ترند؟
- ۲- جاهای خالی را پر کنید.
- ۳- قاره‌های ..... و ..... دیرتر از قاره‌های دیگر شناخته شدند.
- ۴- بلندترین قله‌ی جهان قله‌ی ..... نام دارد و در رشته کوه ..... واقع است.
- ۵- چرا در قطب جنوب، شرایط برای زندگی انسان مساعد نیست؟
- ۶- به نقشه‌ی قاره‌های جهان توجه کنید؛ چرا نام اقیانوس آرام دوبار روی نقشه نوشته شده است؟ آیا دو اقیانوس آرام وجود دارد؟

\* شبه‌جزیره به سرزمینی گفته می‌شود که از یک طرف به خشکی و از سایر جهتها به آب محدود باشد.



در روی نقشه

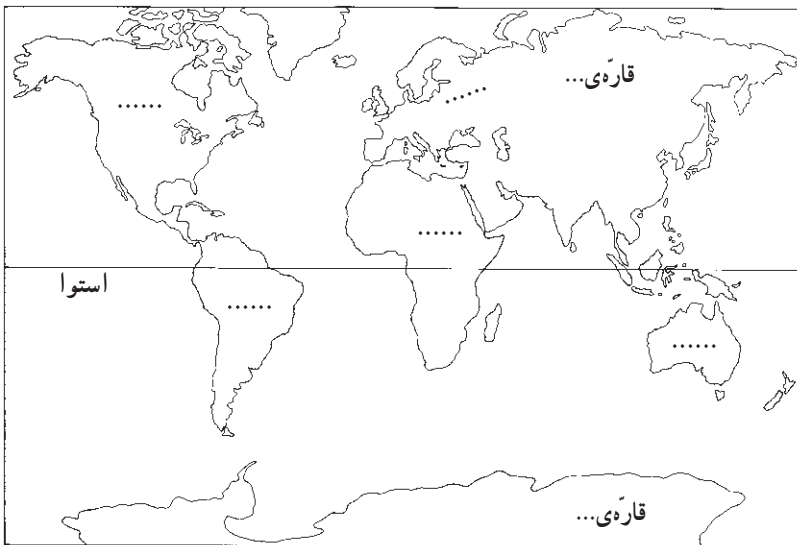
– نام قاره‌ها را بنویسید.

– نام اقیانوس‌ها را بنویسید.

– اقیانوس‌ها را با مداد آبی رنگ کنید. هر یک از

قاره‌ها را به دلخواه با رنگ‌های متفاوت، رنگ آمیزی کنید.

– برای نقشه‌ی خود راهنما ترسیم کنید.

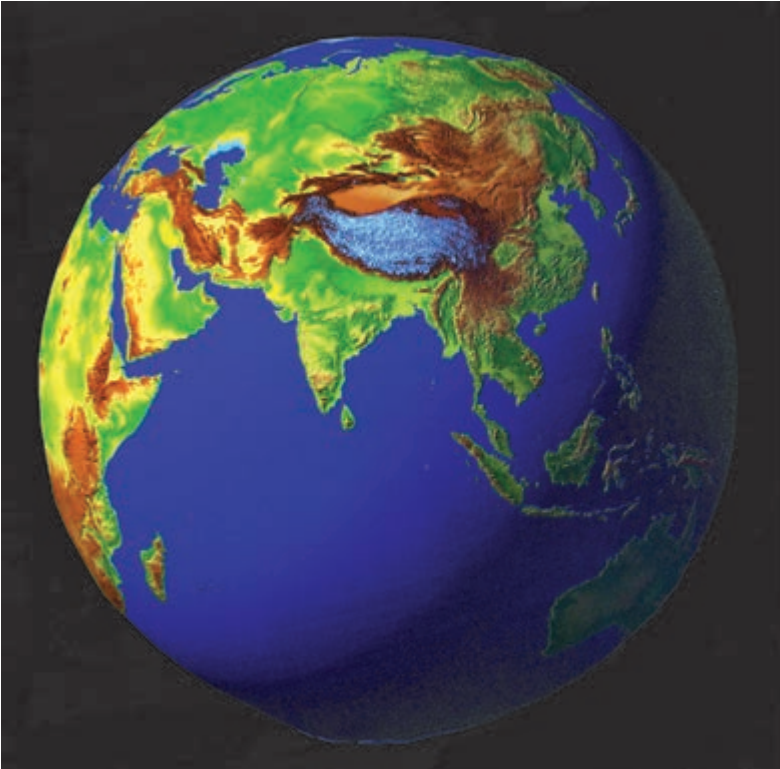


راهنمای نقشه

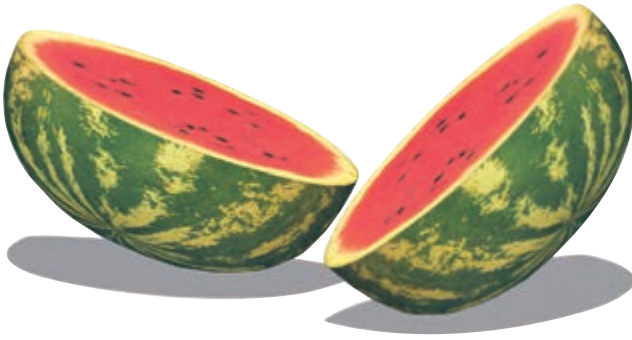




## سیاره‌ی زمین چه شکلی دارد؟



زمینی که ما روی آن زندگی می‌کنیم، به شکل کره است. فضانوردان از درون سفینه‌های فضایی، کروی بودن زمین را با چشمان خود دیده‌اند. ما هم با دیدن عکس‌هایی که آن‌ها از زمین برداشته‌اند، به کروی بودن زمین پی می‌بریم.



اگر یک جسم کروی  
شکل - مثلاً یک هندوانه - را  
از وسط نصف کنیم، دو نیم کره  
به دست می‌آید. اگر دو نیمه‌ی  
هندوانه را روی هم بگذاریم،  
دوباره کره درست می‌شود.

محل بریدگی هندوانه مانند یک خط دایره‌ای شکل، دو نیمه‌ی هندوانه را از هم جدا  
می‌کند.

اگر کره‌ی زمین را به دو قسمت مساوی تقسیم کنیم، به هر نیمه‌ی آن، نیم کره گفته  
می‌شود. به شکل زیر نگاه کنید؛ استوا خطی فرضی است که مانند کمربندی به دور کره‌ی  
زمین کشیده شده است و زمین را به دو نیمه‌ی مساوی تقسیم می‌کند. این دو نیمه را  
نیم کره‌ی شمالی و جنوبی می‌نامند.

نیم کره‌ی شمالی



نیم کره‌ی جنوبی



نیم کره‌ی شمالی نیمه‌ای است که در بالای خطّ استوا قرار دارد.

نیم کره‌ی جنوبی نیمه‌ای است که

در زیر خطّ استوا قرار دارد.

قطب شمال



قطب جنوب

## ● مدارها

همان طور که می‌بینید، دایره‌های

فرضی دیگری با فاصله‌ی مساوی از

استوا تا قطب شمال و از استوا تا قطب

جنوب کشیده شده‌اند.

این دایره‌های فرضی که

به موازات استوا رسم شده‌اند، مدار

نامیده می‌شوند.

## ● نصف النهارها

خط‌های فرضی دیگری

از قطب شمال تا قطب جنوب

کشیده شده‌اند که به آن‌ها

نصف النهار می‌گویند.

مهم‌ترین نصف النهارها،

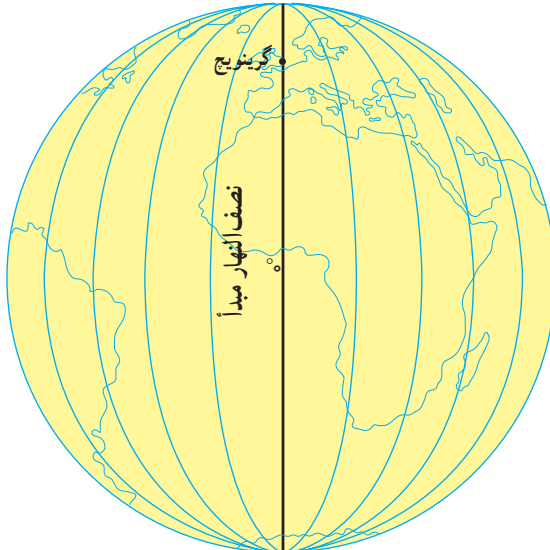
نصف النهار مبدأ است که از

دهکده‌ی گرینویچ در نزدیکی

شهر لندن عبور می‌کند؛ به همین

علت، به آن نصف النهار گرینویچ

قطب شمال



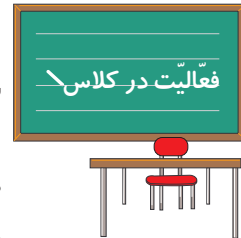
قطب جنوب



هم می گویند. نصف النهار مبدأ، زمین را به دو نیمه‌ی شرقی و غربی تقسیم می کند.



۱- یک کره‌ی جغرافیایی را به کلاس بیاورید. آن را به دقت مشاهده کنید و به این پرسش‌ها پاسخ دهید.  
- بیش‌تر خشکی‌های زمین در نیم‌کره‌ی شمالی قرار دارند یا نیم‌کره‌ی جنوبی؟ در نیم‌کره‌ی شرقی یا نیم‌کره‌ی غربی؟ چه‌طور فهمیدید؟



- کشور ایران در نیم‌کره‌ی شمالی قرار دارد یا نیم‌کره‌ی جنوبی؟  
- کشور ایران در نیم‌کره‌ی شرقی قرار دارد یا نیم‌کره‌ی غربی؟  
- دو کشور در نیم‌کره‌ی شمالی و دو کشور در نیم‌کره‌ی شرقی نام ببرید.  
- اگر بخواهید با هواپیما به یکی از کشورهای اروپا سفر کنید، هواپیما شما را به کدام جهت جغرافیایی می‌برد؟ اگر بخواهید به ژاپن پرواز کنید، چه‌طور؟  
۲- یک کره‌ی جغرافیایی بکشید. روی این کره، محل قطب شمال و قطب جنوب را مشخص کنید. خط استوا و نصف النهار مبدأ را روی آن رسم کنید.



پرسش



۱ - درباره‌ی هر یک از این کلمه‌ها، یک سطر توضیح دهید.

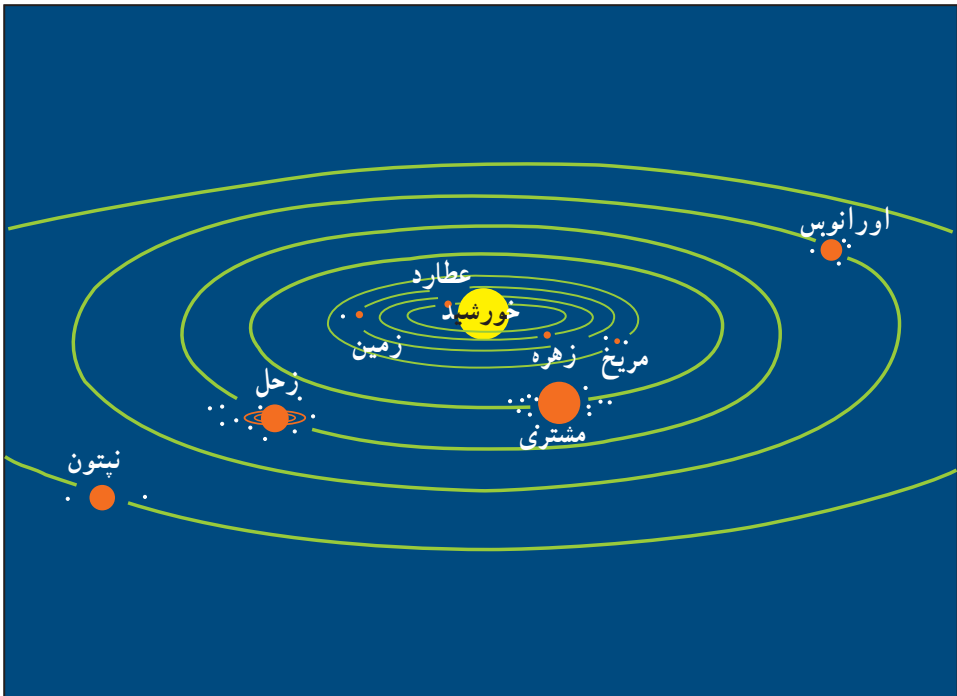
..... استوا

..... مدار

..... نصف‌النهار



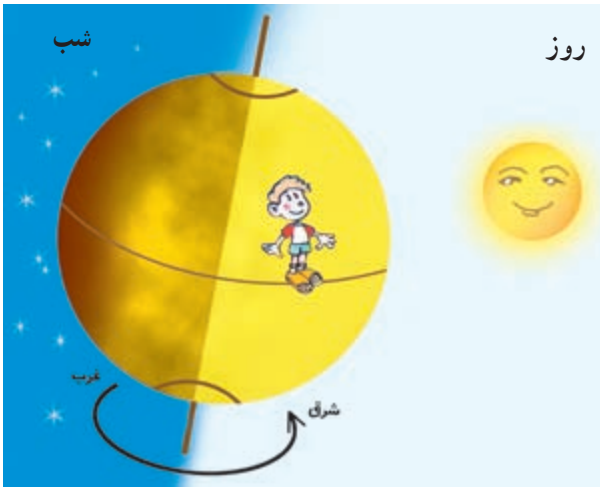
## حرکت های زمین



منظومه ی شمسی

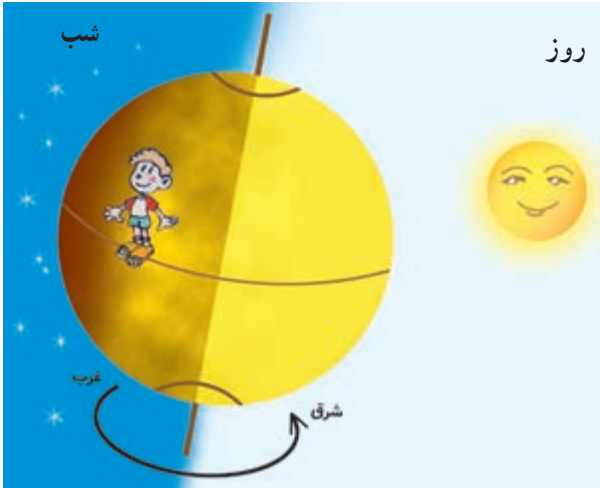
در درس علوم، با منظومه ی شمسی آشنا شدید و آموختید که زمین یکی از سیاره های منظومه ی شمسی است. زمین هم مانند سایر سیاره ها به دور خورشید می گردد. این سیاره علاوه بر گردش به دور خورشید، به دور خودش نیز می چرخد.

## ● حرکت زمین به دور خود (حرکت چرخشی)



وقتی زمین به دور خود می‌چرخد، یک نیمه‌ی آن در مقابل نور خورشید قرار می‌گیرد. در این هنگام، در نیمه‌ی رو به خورشید، روز است.

در همین زمان، نیمه‌ی دیگر زمین از خورشید دور است و در آن جا شب است.



همه‌ی مکان‌های روی زمین به‌طور پیوسته در مقابل نور خورشید قرار می‌گیرند و دوباره از مقابل آن دور می‌شوند و در تاریکی فرو می‌روند. البته ما چرخش زمین را به دور خودش احساس نمی‌کنیم و به نظرمان می‌آید که خورشید در آسمان حرکت می‌کند. خورشید

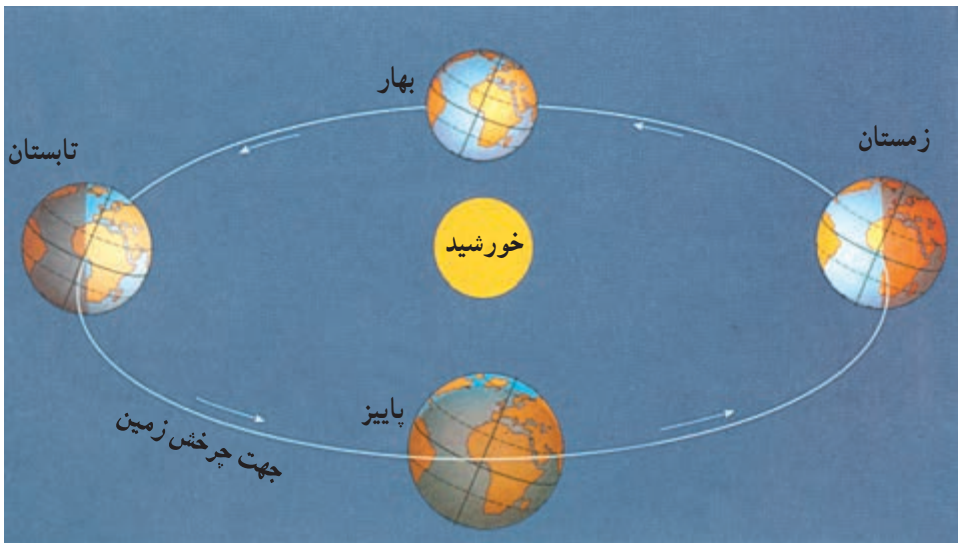
هر روز از سمت مشرق طلوع و به سمت مغرب، غروب می‌کند. زمانی که خورشید مستقیماً بالای نقطه‌ای که ما ایستاده‌ایم - یعنی بالای سر ما - قرار می‌گیرد، ظهر است. یک دور چرخش زمین به دور خودش، چند ساعت طول می‌کشد؟



به چرخش زمین به دور خود، حرکت چرخشی می‌گویند که بر اثر آن شب و روز پدید می‌آید.

### • حرکت زمین به دور خورشید (حرکت انتقالی)

زمین در همان حال که به دور خود می‌چرخد، به دور خورشید نیز می‌گردد. یک دور گردش زمین به دور خورشید، ۳۶۵ روز (یک سال) طول می‌کشد.



به گردش زمین به دور خورشید، حرکت انتقالی می‌گویند که بر اثر آن فصل‌ها پدید می‌آیند.



## پرسش

- ۱- گردش زمین به دور خودش چه مدت طول می کشد؟
- ۲- یک بار گردش زمین به دور خورشید، چند روز طول می کشد؟
- ۳- شما تاکنون چند بار به دور خورشید، چرخیده اید؟ چگونه پی بردید؟
- ۴- نتیجه ی حرکت چرخشی زمین چیست؟ نتیجه ی حرکت انتقالی زمین چیست؟

